

Millioner, hvad jo ikke kan siges at være imponerende. Det forekommer imidlertid Anmelderen, at Lindahl anvender en Problemstilling, der ikke umiddelbart egner sig til parallel Anvendelse paa danske Forhold.

Ganske kort gengivet er Lindahls Problemstilling følgende: En »Engångsskatt« paa 2 Milliarder bevirker, at den fremtidige skattepligtige Formue er 2 Milliarder mindre og den fremtidige skattepligtige Indkomst 70 Millioner mindre, hvilket tilsammen bevirker, at det offentlige faar 42 Millioner mindre ind i Skat, og da man sparer en Rente paa 70 Millioner, bliver Resultatet de nævnte 28. Her er »Engångsskatten« betragtet isoleret; imidlertid maa man ikke glemme, at uden denne Skat maatte man aarligt forrente 70 Millioner Kr. ved Hjælp af andre Skatter, formentlig først og fremmest Indkomstskatter, men ogsaa ved disse er der et Skattesvind. Skal der hvert Aar opkræves 70 Millioner Kr. ekstra i Indkomstskat, bliver den aarlige skattepligtige Indkomst i den Anledning 70 Millioner Kroner mindre, takket være Reglen om, at der ikke skal betales Skat af Skat. Sammenligner man derfor »Engångsskatten« med den aarlige Indkomstskat svækker de begge Indkomstskattegrundlaget med det samme Beløb, og Forskellen kommer kun til at bero paa, at »Engångsskatten« svækker Formuegrundlaget, hvad Indkomstskatten ikke gør. Men med den nuværende Skattestruktur er Indkomstskattegrundlaget jo langt det vigtigste. Sammenligner man de to nævnte Alternativer, kommer Mer-Skattesvindet ved »Engångsskatten« derfor ikke nær op paa de omtalte 42 Millioner Kroner.

Den forskellige Opfattelse beror saaledes paa, at Lindahl regner med, at de aarlige Skatter opkræves efter den samme Skala, hvad enten »Engångsskatten« opkræves eller ikke, og saaledes regner med, at Rentebesparelsen, hvis denne Skat opkræves, gaar til andre Statsformaal, medens Anmelderen gaar ud fra, at den offentlige Virksomhed er given, og at man, hvis Rentebesparelsen ikke tilvejebringes, maa have saa meget højere aarlige Skatter.

Et stort Problem ved »Engångsskatten« er Transfereringsprocessen. Lindahl kommer noget ind herpaa, men man kunde have ønsket, at denne Side af Sagen var blevet behandlet mere indgaaende.

Som det vil kunne læses mellem Linierne i ovenstaaende Bemærkninger, har Anmelderen vanskeligt ved at finde plausibel Grund til at foretage en saadan ekstraordinær Tilbagebetaling; men samtidigt mener han, at vil man tilbagebetale, taler Hensynet til Beskæftigelsen for »Engångsskatten«, ja, den er vel — medmindre man til den Tid har tydelig Mangel paa Arbejdskraft — den eneste økonomisk forsvarlige Maade at gennemføre en følelig Tilbagebetaling paa. —

Man har sagt, at den godt skrevne Anmeldelse er som en Punch, brygget af de fire Ingredienser: Referat, Kommentar, Polemik og Bedømmelse. Er det Tilfældet, er denne Anmeldelse meget daarligt skrevet, thi den bestaar næsten udelukkende af Ingrediens Nr. 2.

Kjeld Philip.

Henry Stjernqvist: STATISTIKKENS A B C. Forlaget »Fremad«, København 1943. 189 Sider.

At skrive en Statistikens A B C stiller paa adskillige Punkter afgjort større Krav til Forfatteren end Udarbejdelsen af en Lærebog uden den Stramning af Opgaven, som ligger i Betegnelsen A B C. Hvad denne ekstra Vanskelighed

Millioner, hvad jo ikke kan siges at være imponerende. Det forekommer imidlertid Anmelderen, at Lindahl anvender en Problemstilling, der ikke umiddelbart egner sig til parallel Anvendelse paa danske Forhold.

Ganske kort gengivet er Lindahls Problemstilling følgende: En »Engångsskatt« paa 2 Milliarder bevirker, at den fremtidige skattepligtige Formue er 2 Milliarder mindre og den fremtidige skattepligtige Indkomst 70 Millioner mindre, hvilket tilsammen bevirker, at det offentlige faar 42 Millioner mindre ind i Skat, og da man sparer en Rente paa 70 Millioner, bliver Resultatet de nævnte 28. Her er »Engångsskatten« betragtet isoleret; imidlertid maa man ikke glemme, at uden denne Skat maatte man aarligt forrente 70 Millioner Kr. ved Hjælp af andre Skatter, formentlig først og fremmest Indkomstskatter, men ogsaa ved disse er der et Skattesvind. Skal der hvert Aar opkræves 70 Millioner Kr. ekstra i Indkomstskat, bliver den aarlige skattepligtige Indkomst i den Anledning 70 Millioner Kroner mindre, takket være Reglen om, at der ikke skal betales Skat af Skat. Sammenligner man derfor »Engångsskatten« med den aarlige Indkomstskat svækker de begge Indkomstskattegrundlaget med det samme Beløb, og Forskellen kommer kun til at bero paa, at »Engångsskatten« svækker Formuegrundlaget, hvad Indkomstskatten ikke gør. Men med den nuværende Skattestruktur er Indkomstskattegrundlaget jo langt det vigtigste. Sammenligner man de to nævnte Alternativer, kommer Mer-Skattesvindet ved »Engångsskatten« derfor ikke nær op paa de omtalte 42 Millioner Kroner.

Den forskellige Opfattelse beror saaledes paa, at Lindahl regner med, at de aarlige Skatter opkræves efter den samme Skala, hvad enten »Engångsskatten« opkræves eller ikke, og saaledes regner med, at Rentebesparelsen, hvis denne Skat opkræves, gaar til andre Statsformaal, medens Anmelderen gaar ud fra, at den offentlige Virksomhed er given, og at man, hvis Rentebesparelsen ikke tilvejebringes, maa have saa meget højere aarlige Skatter.

Et stort Problem ved »Engångsskatten« er Transfereringsprocessen. Lindahl kommer noget ind herpaa, men man kunde have ønsket, at denne Side af Sagen var blevet behandlet mere indgaaende.

Som det vil kunne læses mellem Linierne i ovenstaaende Bemærkninger, har Anmelderen vanskeligt ved at finde plausibel Grund til at foretage en saadan ekstraordinær Tilbagebetaling; men samtidigt mener han, at vil man tilbagebetale, taler Hensynet til Beskæftigelsen for »Engångsskatten«, ja, den er vel — medmindre man til den Tid har tydelig Mangel paa Arbejdskraft — den eneste økonomisk forsvarlige Maade at gennemføre en følelig Tilbagebetaling paa. —

Man har sagt, at den godt skrevne Anmeldelse er som en Punch, brygget af de fire Ingredienser: Referat, Kommentar, Polemik og Bedømmelse. Er det Tilfældet, er denne Anmeldelse meget daarligt skrevet, thi den bestaar næsten udelukkende af Ingrediens Nr. 2.

Kjeld Philip.

Henry Stjernqvist: STATISTIKKENS A B C. Forlaget »Fremad«, København 1943. 189 Sider.

At skrive en Statistikens A B C stiller paa adskillige Punkter afgjort større Krav til Forfatteren end Udarbejdelsen af en Lærebog uden den Stramning af Opgaven, som ligger i Betegnelsen A B C. Hvad denne ekstra Vanskelighed

gaar ud paa, kan rimeligvis diskuteres, forsaavidt som den ikke i alle Henseender kan være af helt det samme Indhold, uanset hvilken Læsekreds Forf. henvender sig til. Den foreliggende Fremstilling angives at have sit Udspring i Forf.'s tidligere udarbejdede, men kortere »Vejledning i Statistik«, der blev benyttet ved Undervisningen paa den socialdemokratiske Arbejderskole i København, medens den nu foreliggende ABC nærmest er udarbejdet med Henblik paa Undervisningen paa det to-aarige Kursus, der er oprettet af Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbunds Afdeling for statsansatte Medhjælpere. Om derfor en blot udvidet Udgave af den oprindelige Vejledning træffer Maal og Midler for det nye Formaal, er umuligt at dømme om; det er ligeledes et Spørgsmaal, om Fremstillingen i samme Grad vil kunne gælde som ABC ogsaa i Skoler, paa Kurser, i Studiekredse og ved Selvstudium, hvad Forf. dog udtaler Haabet om og begrundet med, at Bogen skulde være lagt tilstrækkeligt bredt an ogsaa for disse Formaal.

Den afgørende og forsaavidt »rigtige« Begrundelse er nok snarere den, at en saadan elementær Fremstilling er saa stærkt efterspurgt, selv om den ikke er afpasset efter ethvert specielt Formaal, og saa nyttig, naar den i det hele taget giver noget positivt om Grundproblemerne ved enhver praktisk Anvendelse af Statistik, baade om selve Tallenes Tilvejebringelse og deres Udnyttelse. Og paa dette Punkt maa Betingelsen siges at være opfyldt.

Hvad Statistikens *Tilvejebringelse* angaar, er det ganske vist som i mange andre tilsvarende Fremstillinger i aldeles overvejende Grad den officielle Statistiks Tilvejebringelse, der tales om, og hvorved det Spørgsmaal at gøre det klart, hvilke Iagttagelser der i Almindelighed og principielt kræves i en given Forbindelse, let træder i Baggrunden; men dette Forhold svarer naturligvis i ikke ringe Grad til det Faktum, at det er det offentlige, der er langt den største Producent af offentligt tilgængelige statistiske Iagttagelser. Konsekvensen kan dog vanskeligt blive anden end en vis Slagside i Retning af »Vejledning i den officielle Statistiks Avendelse«; en saadan maa naturligt høre hjemme i en statistisk ABC, men dækker ikke helt en saadan ABC i Almindelighed.

Ved *Udnyttelsen* af de numeriske Iagttagelser er der navnlig to Problemer, hvis Klaring er den første Betingelse for at undgaa de værste af de Faldgruber, som den saa udbredte Husflids-Statistik er udsat for. Det ene af disse angaar Forstaaelsen resp. Fornemmelsen af, om fundne Gennemsnit er nogenlunde eller i alt Fald »tilstrækkeligt« typiske, d. v. s. ikke altfor afhængige af Omstændigheder, som man i den foreliggende Forbindelse negliger eller ikke er opmærksom paa, men hvis Eksistens kan medføre, at Gennemsnittene nok saa meget giver Udtryk for helt andre Aarsager end dem, man vil udtrykke og regner med. Det andet Problem angaar den Rolle, som Iagttagelsernes Antal spiller for den »Bevismagt«, der kan tillægges de af Iagttagelserne udledte Gennemsnit.

Begge Problemer er søgt angrebet, og der er gjort saa meget ud af dem, at den opmærksomme Læser vanskeligt kan undgaa at faa Øje for deres afgørende Betydning. I hvilket Omfang man med ganske elementære Midler saa kan give Læseren gode Kort paa Haanden til at værges sig ogsaa i ikke forudsete Situationer, er jo et andet Spørgsmaal. Det hænger temmelig nøje sammen med de ovenfor nævnte diskutabile Forudsætninger for enhver elementær Fremstilling. Men kan en saadan faa Held til at bibringe Læseren

en vis Sans for Forskellen mellem det rene Bogholderi, som navnlig Talmaterialets Tilvejebringelse ofte maa have Lighed med, og den egentlige statistiske Betragtningssmaade, der navnlig i Anvendelser paa konkrete Opgaver adskiller sig grundigt fra Bogholderi, er allerede meget naaet.

En vis Bredde i Fremstillingen bidrager rimeligvis til at gøre Bogen populær. Men to Ting er jeg ikke enig med Forf. i. Den ene er Metoden at gøre Fremstillingen bred ved Gentagelser, ganske særlig ved rigelig Anvendelse af Tautologier. Den anden er Metoden at give gode Raad en altfor moralsk Udformning, der alene kan være »Ersatz« for reel Begrundelse. Begge Dele er fristende for en Forf., men Resultatet erfaringsmæssigt trist for Eleverne.

H. Cl. Nybølle.